

claziun cun
mezias dalla
dil plaid da
n Candinas
naziunala a
politica che
d'ina poli-
renzas. Per
denton
spectivamein
la Mustér ei
alla claustra,
tar e per far
ns ei vegniu
frastructura
as investizi-
i la colligia-
Mustér cul
ort Catrina,
Mustér actu-
favur dil tu-
investiziuns
enter vischa
da donn per
Ei dat num-
che s'empa-
schida ei de-

«Nus stuein far
attenziun che nies
sistem politic
piteschi buca da
stinadad e regl
da profilaziun»,
di cusseglier
naziunal Martin
Candinas.

ocrazia
lubescha a
t. Buc 'quels
mobein il pie-
niziatiava da-
ussau exem-
zer sa perfin
vaccas cun
sustegn fi-
che purs cun
biaras bur-
n scurlau il
ei tala stada

in'ideala lecziun da historia civica dil te-
ma democrazia directa», di Martin Can-
dinas. Ed el ha era tematisau la relaziun
dalla Svizra cun l'Uniun europèa: «Denter
la Svizra e l'UE regia ina dependenza
vicendeivla. Per quei motiv han omisdu-
as varts tut interess da procurar che quel-
las relaziuns restien bunas. Las relaziuns
cun l'UE ston vegnir scolaridas, mo buca
per tut prezi. Nus havein instituziuns che
funenziunan e che han purtau beinstonza.
En nosa tiara vegn buca priu decisius

senza involver il pievel. La Svizra ei ina
tiara aviarta, mo tonaton era suverana.
L'UE sa quei e sto risguardar quellas cun-
diziuns ellas contractivas da rama.» Can-
dinas ha denton era fatg allusiun digl en-
gashament voluntari da biaras e biars en
Svizra: «Gest tier nus en muntogna as-
tgein nus esser loschs sin ina veta activa
da milissa ed uniuns. Biars s'engaschan di
per di ella politica, ils pumpiers, organi-
saziuns, fundaziuns ed uniuns sil camp
social, cultural ni era sportiv: Jeu less ap-

societad.»

Tschercar il consens

«Nossa Svizra ei ina tiara da minoritads.
Ella drova ina politica che representa buc
interess particulars, mobein ch'enquera il
consens. La Svizra ha igl avegnir mo lu
success, sche nus sestentein per in bien
equiliber e pil cumpromis. Ina politica
digl egoissem funcziuna gest aschi mal
sco ina politica che vul mo reparter.» Ei
drovi soluziuns gestas, denter auter en
connex cun rentas e premias dallas cassas
da malsauens. La polarisaziun seigi schlia-
ta e fleivlenti la forza per refuormas: «Nus
stuein far attenziun che nies sistem poli-
tic piteschi buca da stinadad e regl da
profilaziun e munchenti cheutras refuor-
mas che fussen pli che necessarias.» La
Svizra drovi buc ina politica enviers se-
niester ni dretg, mobein ina politica ana-
von. Ella drovi ina politica che reuneschi
resultats enstagl d'ina politica che rinfor-
zi differenzas. La Svizra drovi soluziuns e
negina debatta da spiarna ed economisa-
ziun da problems. La fin finala ei cusse-
glier naziunal Martin Candinas era se-
drizzaus alla populaziun muntagnarda:
«Ei sto reussir a nus indigens, a nus munt-
agnards, da mussar che nus selamentein
buc semplamein e lein adina dapli sus-
tegn, mobein da perschader a moda au-
tentica e verdeivla che nus lein viver, luv-
rar e sesviluppar en nossas regiuns da
muntogna. Nus duvrein buc compassiun
e malpuccau, insumma buc. Nus duvrein
in vast survetsch public, ina bun'infra-
structura da basa cunzun tier vias e via-
fier e naturalmein ina reit cun in spert
internet per tuts e bunas cundiziuns da
svilup ella planisaziun dil territori.» La
fermezia dalla Svizra semesiri vid la fer-
mezia dallas regiuns las pli fleivlas.

«Communablamein e buca in encunter l'auter»

Cusseglier guvernativ Marcus Caduff ei staus oratur alla fiasta naziunala a Sedrun

t quei tetel
Marcus Ca-
asta naziu-
chnauncas
da coope-
ster ed ina
la purschi-
n ei Marcus
ad ina da-
davos temps

ad el sco niev cusseglier guvernativ: «E
lu, eis ei sco quei che ti has mess avon.»
El hagi magari fastedis e breigia da ri-
spunder: «In clar maletg tgei ch'igl uff-
eci d'in cusseglier guvernativ munti ha-
vevel jeu buca. Ins ha bein certas ideas,
denton buc in maletg exact. Pli sempel
da rispunder ei per mei la damonda tgei
ch'ei sorprendent, nunspitgau. E tiel
nunspitgau s'auda per mei definitiv quei

che jeu numnel il funcziunar dalla
Svizra.»

Grondas differenzas

El rom da sentupadas en conferenzas cun
collegas dils auters cantuns constateschi
el adina puspei con grondas che las diffe-
renzas denter ils cantuns seigien. Ferton
ch'ils ins funcziunien centralistic, seigi il
cantun Grischun fetg federalistics: «L'au-
tonomia communal gauda aunc adina
grond'impurtonza el Grischun. Empro-
vas da restrenscher quella han savens ne-
gin success. Personalmein taxeschel jeu
quell'autonomia per positiva, schegie
ch'ella ei era cumbinada cun entgens dis-
avantats.» Cusseglier guvernativ Mar-
cus Caduff ei perschadius che la Svizra
ha anflau la ballonscha denter ils diffe-
rents secturs da pussonza: «Ei po esser
che nies sistem ei lungurus. La politica ei

vischnauncas – per exempel quellas dalla
Surselva – da sedumandar tgei purschida
che fa senn. Naturalmein va empau au-
tonomia a piarder, pertgei ina cooperazi-
un vul era dir ch'ina ni l'altra vischnaun-
ca desista d'enzeatgei. Persuenter gidan el-
las a purtar in project en in auter liug.»
Ina regiun stoppi sedumandar denter au-
ter tgei segments da hosps ch'ella vegli
plidentar. Tut dapertut seigi ni prudent
ni finanziabel. In semegliont model vesa
il cusseglier guvernativ denton era per ina
regiun empau pli pintga sco la Cadi, se-
capescha era cun in sguard sin Ander-
matt: «La finamira d'in spazi d'aventuras
Cadi inclusiv Andermatt ei la dretga via.
Gest la part sura dalla Cadi ha viu ils da-
vos onns immensas investiziuns el turis-
sem, seigi quei en la colligiazion dil ter-
ritori da skis ni en resorts. Che privats in-
vesteschan milliuns ella regiun e che pri-
vats investeschan milliuns ella regiun e che pri-

tard da fixa
naziunal en
En l'artitge
dantamain
èn tudestg,
mantsch». I
racter simb
en la fasa p
festa? Nus s
essan mem
Tgi vesa e v
mo sursilva
Nundir l'ia
tad entaifen

Tar la rep
ziunala
procentuale
medema: O
ditgads cun
zos, 8 talian
da dus pert
bocroat, tin
ters. Gist sin
l'entschatta
LR, cement
quests fatgs.
wir – wir s
leger sin il f
29 da fana
da questa r
d'avust – en

Gea, igl
Insatgi
redactur Si
da la gasett
tad. L'edito
aivlamain
scrit en rg.
nus Ruman
perstgisa qu
bunds n'ha
murir. Tutt
puns, malu
tutgian tar
n'haja dent
ina realita
da vesair ch
lists essan m
ladas. Nus
ziun pallia
revista dal
linguatg na
ils 100 onn
in frontisp

augustin.beeli

reclama

